

Hogy gondozd?

VISSZHANG - LXIII. évfolyam, 47. szám, 2019. november 22.

Örömmel olvastam Turai Tamás írását (*Huszárok Csillaghegyen, ÉS*, 2019/46., nov. 15.) Esterházy Péter *Így gondozd a magyarodat* szövegének (eredetileg rádiójátékának) keletkezési körülményeiről, majd több évtizedes sorsáról, fogadtatásáról. Ugyan örülni nincs minnek, de nagyon jó és fontos, hogy ezt, a kormánypártnak nevezett szélsőjobb által folyamatosan életben tartott témát Turai körüljárta és kontextusba helyezte. Köszönet érte. De szeretnék egy-két helyen pontosítani. Az írás 1991-ben született, és valóban 1996-ban került terítékre, da akkor mindjárt a parlamentben. Torgyán interpellált Magyar Bálinthoz, az akkori művelődési miniszterhez, számonkérve a szocialista-szabad demokrata kormányzaton, hogyan adhatott Kossuth-díjat két ilyen nemzet-, vallás- és magyargyalázó írónak, mint Petri és Esterházy. Magyar Bálint higgadt és pontos válaszát az ellenzék nem fogadta el. Turai a válasz utáni reakcióról azt írja: „Taps a kormánypárt oldaláról, és az ellenzék egy részéből, főleg a Fideszből.” Nos, lehet, hogy a Fidesz-frakció tapsolt Magyar Bálintnak, de ez így igencsak félreérthető. Arra enged következtetni, hogy a Fidesz egyetértett a válasszal. Pedig nem. A Fidesz nem fogadta el a miniszteri választ. Tehát egyetértett Torgyán Józseffel abban, hogy Petri György és Esterházy Péter nemzetgyalázó etc. Túl azon az abszurditáson, hogy egy zavaros múltú, az országnak tényszerűen rettenetes károkat okozó dilettáns figura két olyan jelentős író gyaláz az ország házában, akik igazán tisztességesen viselkedtek a szocialistának nevezett „vidám barakk” diktatúrában, az akkor éppen harminc körül járó fiatal emberek, akik közül néhányan talán olvastak is Petrit és Esterházyt, mindahányan egyetértettek Torgyán címkéző mocskolódásával, aki viszont garantáltan egy sort sem olvasott egyikőjüktől sem. Nyilvánvaló, ahogy Turai is írja cikkében, hogy a szélsőjobb kultúrharcosai látták el az interpellációjához szükséges munícióval. Ebből is kitűnik, hogy nem sokat változott az ún. jobboldali politizálás az elmúlt harminc évben, csak az erőviszonyok, de azok nagyon. Meggyőződésem, hogy az eredeti művet azóta sem olvasták a gyalázkodók, és a belőle az egyik legtöbbet idézett szövegről sem tudják, hogy azt Örkény István írta. Hogy úgy mondjam, nem is áll „érdekükben” olvasni. Mert ha az akkori és mostani kultúrharcosok olvasnának, elborzadva tapasztalnák, hogy az általuk „igaznak”, nagynak tartott magyar írók és költők sem bántak kesztyűs kézzel a magyarral. És még ironia sem volt az írásaikban. Berzsenyitől Kölcseyig, Vörösmartytól Petőfiig, Adytól József Attiláig, Móricz Zsigmondtól Kertész Imréig (ez azért nagy büntetés volt az addig őt gyalázó jobboldali sajtómunkások számára, 2010 körül ki lett adva az ukáz, mostantól Kertész Imre nagy [és] magyar író). Miért is bántak volna? Egy írónak, egy művésznek nem az a feladata, hogy meghamisítva a valóságot, amiben él és alkot, valamiféle árvalányhajás hamis és hazug képet fessen egy sosem létezett világról.

Visszatérve Turai cikkéhez, véleményem szerint még egy ponton téved, amikor azt írja: „*Se a Közakarat működése, se Torgyán interpellációja 1996-ban nem keltett aggodalmat, vagy csak kevesekben, sokkal inkább derűtséget, sokakban. A helyzet dinamikája ekkor még nem jelezte azokat a változásokat, amelyek a kispárthoz képest modernnek számító Fideszt húsz évvel később a torgyáni értékrendet kormányzati szintre emelő szélsőjobboldali ideológia letéteményesévé tették, hogy a Horthy-nosztalgia talpasaiból szervezzen tömegtámogatást az élő kultúra ellen.*” Az első mondat sajnos igaz. Valóban senki nem vette komolyan, hogy az akkor „modernnek” számító Fidesz a parlamentben deklarálta, hogy két nagy magyar író, akár csak politikai számításból, nemzetgyalázó gazembernek tart. Azóta ez náluk általános gyakorlat. A minap én is megkaptam ezeket a jelzőket, és még rádiójátékot sem kellett hozzá írnom. Másrészt kormányra kerülésük második évében, amikor is einstandolták a nagy múltú és jobb sorsra érdemes *Magyar Nemzetet*, mindjárt nekimentek Esterházyinak, idézve tőle az *Így gondozd*-ból, természetesen manipuláltan, részleteket kiragadva, hogy értsen belőle a rendes magyar olvasó.

Harmadrészt, ahogy hatalomra kerültek, 1998-tól zengett a parlament az idegenszívűek lehazaárulójától. A „helyzet dinamikájáról” pedig csak annyit, hogy a cikk megjelenése után többször az utcán (is) inzultálták Pétert, az egyikből nekem is kijutott Szigligeten, ahol is a fociból csapatban hazafelé tartva két férfi gyalázta az utcán, hivatkozva a *Magyar Nemzet*ben megjelent írásokra, de végül nekem jutott belőle a sor végén bandukolva, nem is hagytam szó nélkül. Tehát sikerült Esterházy-ellenes hangulatot kreálni, az ő életművét, jelentőségét egyáltalán nem ismerő emberek körében, nem kellett erre húsz évet várni! Azóta is ámulok, hol élt az a sok ember, köztük politológusok, társadalomtudósok meg ki mindenki, aki 2010-ben bízott abban, hogy a Fidesz politikája elhoz nekünk egy szebb világot. Az 1993-as székházügy óta nem kérdés, hogy kikkel állunk szemben.